

Nádasdy-kastély (Nádasdladány)

A nádasdladányi **Nádasdy-kastély** a 19. század második felében, Tudor-stílusban emelt épület, mely elkészültétől fogva egészen a második világháborúig a Nádasdy család egyik székhelyeként szolgált.

A kastély

A Nádasdy család őseinek már a 14. században voltak birtokai a környéken. A Schmidegg grófok 1736-ban szereztek meg a ladányi birtokot. Nádasdy Lipót 1851-ben Schmidegg Károlytól vette meg Sáríladányt, amelynek nevét később a család kérésére a Nádasdladányra változtatták. Nádasdy Lipót ezután itt alakította ki birtokai új központját.^[1] A birtokon ekkor egy barokk stílusú, kis kúria állt.^[2] Az épület és a hozzá tartozó park a Sárret mocsaras, lápos vidékének szélén lévő sík területen helyezkedik el. Nádasdy Lipót halála után a vagyont fia, Ferenc örökölte a kastéllyal együtt. A korábbi barokk kúriát 1873-ban Hübner Nándor székesfehérvári építész és Linzbauer István budapesti műépítész tervei alapján átalakították, kibővítették. A családi legendárium szerint a Nádasdyak Angliából származnak, talán ezzel is magyarázható, hogy az új épület romantikus-Tudor-stílusú lett. Hozzáoldottak tornyot és egy kétszintes, a megújult épület főszárnyaként funkcionáló épületrészt is. A kastély mai formáját kisebb átépítések (pl. a télikert elbontása) után nyerte el. Főbejárati homlokzatán a Nádasdy család festett címere található.

Az épület berendezése építéskor modernnek számított: bevezették a vizet, a gázvilágítást és a telefont, kiépítették csatornahálózatát. A fűtést a hagyományos kályhák és kandallók mellett az alagsorban tőzegkazánnal működő, légbefúvós rendszer biztosította. Külön érdekessége az épületnek, hogy a konyha nem a kastélyban, hanem egy kertben emelt külön épületben kapott helyet; az étel föld alatti síneken juttatták el a főépületbe. Az épület külön templommal rendelkezett, melyet 1885-ben szenteltek fel.

A kastély egyik legszebb terme az *Ősök csarnoka*, ahol a család leghíresebb tagjainak egész alakos arcmásait állították ki. Az előkelően berendezett kastély termei között a Hauszmann Alajos tervei alapján készült könyvtár rendkívüli belsőépítészeti megoldásaival tűnik ki. Kazettás fa mennyezet, csavart oszlopok, a galérián kovácsoltvas mellvéd egészíti ki az elegáns polcrendszert. A korszak legismertebb mesteremberei készítették a díszes kovácsolt vas csillárokat, a könyvtár galéria korlátját, a falburkolatokat, a könyvtárterem berendezését, továbbá az *Ősök csarnoka* festett üveglakait. Az asztalosmunkát Thék Endre, a későbbi bútorgyáros készítette Percz Samu tervei szerint. A kastély egykori kép- és könyvgyűjteménye jelenleg a Magyar Nemzeti Múzeum, a könyvek egy része pedig az Országos Széchényi Könyvtár és a keszthelyi Kastélymúzeum tulajdonában van.

A második világháború és a Nádasdy család elmenekülése után az épületet kifosztották. A kastély 1982-ben került a Honvédelmi Minisztérium birtokába. 1982–1994 között az épület üresen állt; az alapvető karbantartási munkák elmaradása miatt az épület állaga jelentősen romlott. Többször beázott, illetve telenként nem fűtötték fel, ennek eredményeként az ősök csarnokának faburkolatát és a könyvtárat penészgomba támadta meg. Az épületet 1993-ban kiemelt műemlékké nyilvánították, majd a magyar állam tulajdonába, a Műemlékek Nemzeti Gondnokságának vagyonkezelésébe került. Rehabilitációja a homlokzat felújításával kezdődött meg 2009 szeptemberében. A belső terek felújítása, restaurálása jelenleg is folyik. A kastély és a hozzá tartozó park ma múzeumként nyitva áll a nyilvánosság előtt.

A kastélypark

Az eredetileg 60 hektáron elterülő park eredete a Schmidegg grófok idejére nyúlik vissza. Nádasdy Ferenc a kastélyépülettel együtt a környező parkot is fejlesztette Kálmán János, a család kertészének közreműködésével. A kor divatja szerint tájképi kertet alakítottak ki, mesterségesen létrehozott, másfél holdnyi tóval, ennek a közepére épített fahídon át megközelíthető kis szigettel, és mesterséges vízeséssel. A tóásás során kiásott földből dombokat emeltek, a legmagasabbra bástyaszerű víztornyot építettek. Az öntözést a parkot behálózó vízvezetékrendszerrel oldották meg; a vizet a közeli Nádor csatornából szivattyúzták fel. A liget déli részében kapott helyet a lóistálló és a kocsiszín is, valamint itt állt a család házi festőjének, Valentyin Jánosnak a háza és műterme.

A második világháború után a parkot elhanyagolták. Eredeti növényzetének egy része kipusztult, a tó kiszáradt, míg a kertben lévő nyári szalon, üvegház és játszóház megsemmisült. A sok viszontagságot átvészelt megmaradt növényzet – mely között több százéves famatuzsálemek is találhatóak – azonban máig csodálatos látványt és élményt nyújt.

Fafajai között megtalálható a bükk (*Fagus sylvatica*), éger (*Alnus*), juhar (*Acer*), magas kőris (*Fraxinus excelsior*), platán (*Platanus*), lepényfa (*Gleditsia tracanthos*), ostorfa (*Celtis*), kocsányos tölgy (*Quercus robur*), fűzfafajok (*Salix*), a nyárfafajok (*Populus*) közül fekete nyár (*Populus nigra*) és fehér nyár, fekete dió (*Juglans nigra*), császárfa (*Paulownia tomentosa*), valamint az örökzöldek között a virginiai boróka (*Juniperus virginiana*), andalúziai jegenyefenyő (*Abies pinsapo*), európai vörösfenyő (*Larix decidua*), tiszafa (*Taxus baccata*) és tuja (*Thuja*).

